

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Vormings- en Ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE

het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 13 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395.

Hoofdredacteur : O. VILAIN

Rogierlaan 38, bus 11

8400 OOSTENDE

12de jaargang, nr. 5-8 bis, bijzonder zomernummer 1983

HET HEEMKUNDIG MUSEUM : OPENINGSUREN

Het Heemkundig Museum "De Plate" is gedurende de maanden juni en september iedere zaterdag voormiddag van 10 tot 12 uur geopend.

Gedurende de maanden juli en augustus is het museum geopend op iedere werkdag, (met uitzondering van de dinsdag) van 10u tot 12u en van 15u tot 17u. Dus niet op zon- en feestdagen.

THEMATENTOONSTELLING

In het Heemkundig Museum is thans ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van het Hippodroom Wellington een kleine thematentoonstelling te zien met foto's, brochures, programma's en affiches over de wedrennen te Oostende. Te bezichtigen op bovenvermelde openingsdagen tot eind september.

G.V.

OUD OOSTENDE IN BEELD : ERRATA

In ons vorig nummer kondigden wij het verschijnen aan van een prentenalbum "Oud Oostende in beeld" door A. VAN CAILLIE. Door een spijtige tikfout sloop er een fout in het rekeningnummer op dewelke men als intekenaar diende te storten. Wij willen hier onze fout verbeteren.

Prijs per intekening : 750 Fr. + 50 Fr. verzendingskosten te storten vóór 15 augustus 1983 op rekeningnummer 000-0486754-08 van A. VAN CAILLIE, Verenigingstraat 36, 8400 Oostende met vermelding "Oud Oostende in beeld".

O.V.

1983 = HERDENKINGSJAAR

250 Jaar (1733) : Opheffing van de Oostendse Compagnie;

200 jaar (1783) : Graven 2de en 3de handelsdok;

100 jaar (1883) : Bouw Anglicaanse kerk; Inhuldiging Hippodroom Wellington; geboorte Maurice Antony en James Ensor schildert zijn beroemd "Zelfportret met bloemenhoed";

50 jaar (1933) : Opening Thermaal Instituut en Inwijding Sint-Janskerk.

O.V.

MAURICE ANTONY

Op 9 juni 1983 is het juist 100 jaar geleden dat Maurice ANTONY geboren werd. Hij was ongetwijfeld de grootste fotograaf die Oostende ooit bezat.

"De Plate" vond het dan ook niet meer dan normaal dat die herdenking niet onopgemerkt mocht voorbijgaan. Daarom besloot de Raad van Beheer om voor die bijzondere gelegenheid een Antony-brouchure onder de vorm van een extra zomer-nummer van "De Plate" uit te geven.

Opdracht werd gegeven aan onze Ondervoorzitter (van hem kwam trouwens het voorstel) om dit nummer nog tegen het begin van juni klaar te krijgen en een keus te maken van de foto's die de verschillende aspecten van Antony's fotokunst naar voren kon brengen. Daarbij had Omer Vilain Maurice Antony gedurende diens laatste levensjaren nog het best gekend.

Wij willen hierbij ook Mejuffrouwen Antony danken voor de bereidwilligheid waarmede ze ons toestemming verleenden om enkele van zijn bijna nooit geziene foto's hier te hebben mogen afdrukken. Het is vanwege de Heemkundige Vereniging "De Plate" een bescheiden, maar oprechte hulde aan hun Vader, voor wie gans Oostende nog steeds een blijvende bewondering heeft.

We hopen dan ook dat al onze leden de bijzondere inspanning van onze kring naar waarde zullen weten te schatten.

A. VAN ISEGHEM
voorzitter

HERINNERING AAN ANTONY

Wie de naam Antony uitspreekt denkt onvermijdelijk aan de mooiste Oostendse reportagefoto's van tussen de twee wereldoorlogen.

Zelf aanzag Antony zich als een echte kunstenaar en dat was hij ook tot in het diepst van zijn hart. Daarom tekende hij al zijn foto's zoals kunstschilder hun doeken. In het begin kon men soms lezen "Antony d'Ypres". Dit deed sommigen vermoeden dat hij van adellijke bloede was, doch het bijgevoegde Ieper wees er enkel op dat hij uit die stad afkomstig was.

Maurice Antony was op 9 juni 1883 te Ieper geboren. Het beroep van fotograaf en de liefde tot dat vak leerde hij vooraf van zijn moeder, die met haar man een eigen studio had geopend. Moeder Antony was de zuster van Henri Permeke, die konseruator was te Oostende en wiens zoon Constant een der grootste Vlaamse expressionistische schilders zou worden. Kunstenaarsbloed zat er dus wel in de familie. Samen met zijn broeder Robert ontpopten zij zich als de artistieke fotografen van hun eigen stad. Naast de talrijke familiegroepen die zich in hun atelier lieten fotograferen, namen zij als liefhebberij prachtige zichten van al de mooie gebouwen en monumenten van Ieper en omliggende.

Op oude foto's van hun woonhuis kon men de fotografische mogelijkheden van het huis "Antony-Permeke" lezen : "On opère le soir à la lumière artificielle", "On opère tous les jours et par tous les temps" en "On pose à domicile sans frais".

Antony en het Koningshuis: Koningin Elisabeth lezend aan de vloedlijn (1911).

Antony de poëtische fotograaf: Het "Laiterietje" in het Maria-Hendrikapark (1922)

Antony de actualiteitsreporter: De schipbreuk van de driemaster "OBOBRITA" met lading guano te Den Haan (1925).

Antony en het Oostends stadsbeeld: Petit Paris met de eerste signalisatie-lichten (1931).

Antony en de straat-toneeltjes: een der laatste hondekarretjes (1928).

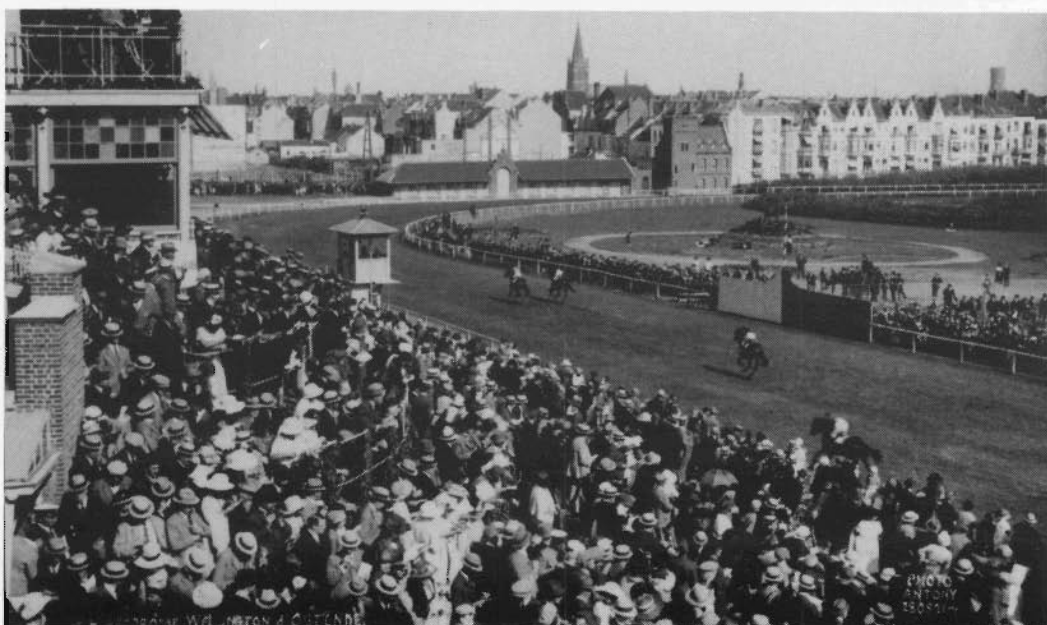
Antony en de visnijverheid. De garnalpellerij "Ostendia" (Sas-Slijkens) (1939)

Antony bij de wijkfeesten: Optreden turngroep ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van België op het Gerechtsplein nabij Conscienceschool (1930).

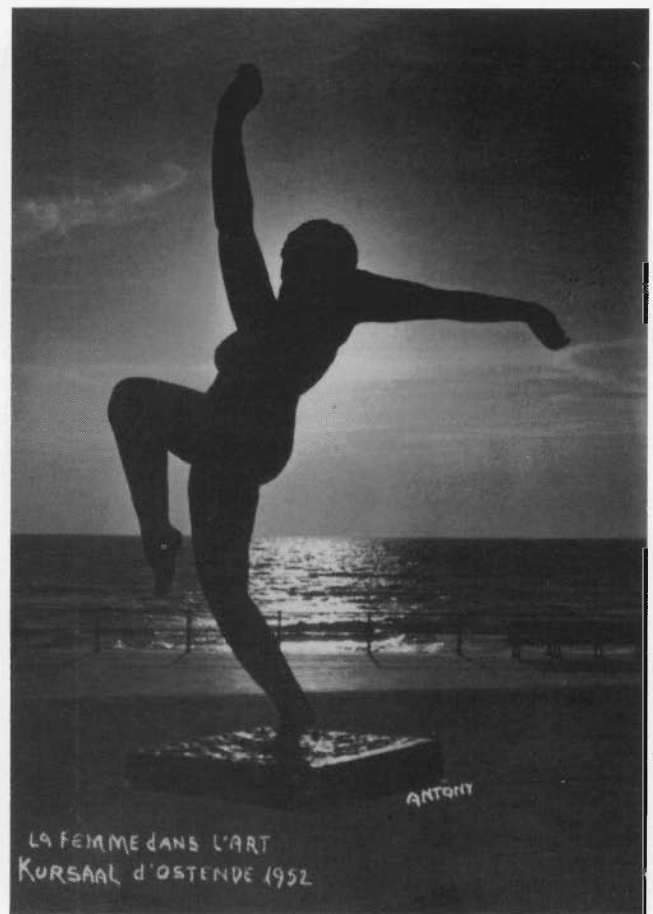
Antony en de strandfolklore: Etalagewedstrijd voor kinderen (1926).

Antony als sportreporter: Grote Prijs Hippodroom Wellington (1921).

Antony als fotograaf van avond- en nachtzichten: Hoek Groentemarkt en Capucijnenstraat. In de achtergrond de verlichte stadshuistoren (1930).

Antony meester-fotograaf van het tegenlicht: "De Dolle Maagd" van Rik Wouters op de tentoonstelling "De Vrouw in de Kunst" (1952).

Antony en de natuur-elementen: IJsschotsen op het strand (1947).

Antony en de visserij: Vis laden nabij de oude Vismijn (1934).

Antony en het oorlogsgeweld: Puinen van het Kursaal met bunker (1945).

Antony en de grote overstroming van 1 februari 1953: hoek Jozef II straat en Aartshertoginestr.

In hun volle opgang brak de Eerste Wereldoorlog uit. Hun leven wagens namen zij foto's van het door het oorlogsgeweld brandende Ieper en wisten eerst als gelegenhedsreporters de strijdende Britse soldaten op het front te fotograferen. De gebroeders Antony werden dan vaste oorlogsreporters. Geregeld reisde Maurice ook naar Engeland.

Toen de twee gebroeders na de oorlog het in puin liggende Ieper verlieten en zich te Oostende kwamen vestigen, besloot Maurice geen studio-foto's meer te maken. Hij was inmiddels 35 jaar geworden en had praktisch nog nooit een vrije zondag voor zichzelf gehad. Het was immers zo dat de families zich meestal maar op zondag lieten fotograferen. In de week waren ze niet vrij. Dan kwamen de mannen op hun piekebest, de vrouwen helemaal opgetuttematcoïd en de kinderen onwennig in 't nieuw gestoken voor het grote avontuur. Dat werd dus verleden tijd voor Maurice Antony, die inmiddels alhier gehuwd was en Oostende niet meer zou verlaten.

Hij wilde zich voortaan nog enkel op reportages gaan toeleggen. En hoe hij daarin slaagde bewijzen nu nog na een halve eeuw de enige en mooie foto's, getekend Antony, samen met de datum, die men thans nog steeds bewonderd en geregeld terug gepubliceerd ziet.

Dank zij hun vooroorlogse foto's van Ieper kon men bij de heropbouw van de Hallen talrijke zaken, die men niet meer juist beschreven vond, terug in de juiste stijl herbouwen. Veel Ieperse foto's vertrokken ook naar Engeland en Amerika.

De foto's die hij te Oostende nam, waren deze genomen met het oog van een kunstenaar. Soms ging hij verschillende malen terug om een gebouw of een monument op de gevoelige plaat te brengen. Hij berekende bijvoorbeeld dat de zon gedurende enkele dagen in de maand juli rond 13u. juist achter het hoofd van een standbeeld zou komen te staan, zodat hij een prachtige tegenlicht-foto kon maken. Dat was maar 2 à 3 dagen per jaar mogelijk. Antony bekwam aldus unieke foto's.

Soms had zijn alziend oog geluk. Zo fotografeerde hij reeds in 1911 een dame, die op een klapstoeltje gezeten op 't hard zand, een boek las. Doorheen haar zonnescherm kon men haar silhouet onderscheiden. Het was koningin Elisabeth. Veel later, in 1966, is deze foto nog door de Stad Oostende geschonken geworden aan de Internationale rondreizende tentoonstelling "Homo Legens" of "De Lezende Mens". Het was de enigste foto uit België.

Ook Koningin Astrid zittend met de prinsen op het strand of meelopend naast een strandezeltje had hij gelukkig weten te fotograferen.

Maar vooral zijn folkloristische thema's zijn beroemd. Wie kent er niet vissersvrouwen langs de Kaai en de vele vissersgroepen keuvelend of netten herstellend langs het dok? En de onbeschrijfbaar mooie foto's van James Ensor, Permeke en zelfs Einstein?

Overal kwam men Antony met zijn "bak" tegen. Hij sprak over zijn "bak" als hij het over zijn fototoestel had. Bijna uitsluitend heeft hij met platen (plaques) gewerkt. Een fototoestel waarin men een filmpje stak en iedere seconde een ander kiekje kon nemen was goed voor kinderen en toeristen vond hij, maar voor een beroepsfotograaf die zich met deze titel reputeerde was dit niets waard. "Tsieptsiep doen en op een knopje drukken kan elkeen", zegde hij.

In 1949 hield Antony een unieke tentoonstelling van zijn mooiste foto's in de zaal "Studio" in de Adolf Buylstraat onder de titel: "1899-1949: 50 jaar fotostudio Antony".

Antony had zijn eigen kleine gewoonten. Steeds droeg hij een "alpin". Een hoed voor een fotograaf was vervelend en een dergelijke muts kon hij vlug in zijn zak stoppen. Geregeld zag men hem het Casino binnenstappen. Bijna dagelijks ging hij een uurtje naar de speelzaal en kon hij daar voor zijn eigen genoegen de psychologische reacties van de spelers observeren. Hij vond dit een leuk wereldje op zichzelf!

Gedurende de 2de Wereldoorlog verbleef Antony met zijn familie in Engeland. De foto's van het gebombardeerde Oostende in mei 1940 zijn door zijn broeder Robert gemaakt geworden. Hijzelf werkte terug mede als fotoreporter voor verschillende tijdschriften, o.a. "Marine" en "Onafhankelijk België".

Antony was juist 80 geworden toen hij op 21 juni 1963 overleed. Tot twee jaar voordien had hij nog rondgewandeld en ons met een olijke lach verteld, dat hij nog dagelijks bijleerde en ontdekkingen deed als hij in zijn donkere kamer werkte en voor zijn eigen plezier van oude, nog door niemand geziene platen, een afdruk nam. Met een kleine potloodstompje tekende hij dan de titel op een lijst en zette voor de zoveelste maal zijn naam op een foto, terwijl hij zijn neusnijper, die met zijn figuur één was geworden, weer eens juist moest zetten.

In 1981 hield het Provinciaal Museum Constant Permeke te Jabbeke een fototentoonstelling met als thema "De zee en het vissersvolk, gezien door de fotograaf Maurice Antony".

Dit is het eenvoudig portret van Maurice Antony dat we hier twintig jaar na zijn overlijden hebben willen schetsen en het is zeker met spijt dat we nog dikwijls moeten horen : Er zijn helaas geen Antony's meer !

O. VILAIN

BIBLIOGRAFIE

Hermans, John : Maurice Antony : een leven gewijd aan de fotokunst
(Ostende Flash, jg 1960, nr. 5, blz. 50).

Van den Bussche, W. : Tentoonstelling "De zee en het vissersvolk" gezien door de
fotograaf Maurice Antony (1883-1963) (in het Provinciaal
Museum Constant Permeke, Jabbeke 21 juni-20 september 1981)
Brugge, Provinciaal Bestuur van West-Vlaanderen, 1981).

Vilain, Omer : Langs de Oostendse Galerijen, p. 25-27 : Antony (Oostende, Eigen
Beheer, 1976).

- in talrijke publiciteitsbrochures van de Stad Oostende van tussen 1920 en 1960 waren de fotocliché's van M. Antony. Ook verschillende boeken verschenen met heel wat fotoreproducties, o.a. : CROQUEZ, Robert : Ensor et le Rotary (Oostende, Erel, 1973). EDEBAU, Frank : Oostende (Brussel, Ed. de la Connaissance, 1954). STEVO, Jean : James Ensor (Bruxelles, Germinal, 1947). VAN DESSEL-POOT : Marie : Visschers voeren uit (Brussel, Meddens & Co, 1943). VANDEPUT, H. : Oostende et le littoral belge (Bruxelles "Revue Belge d'Importation et Exportation, 1932).
- Ook werden in de dertiger jaren een prachtige reeks van 25 sluitzegels uitgegeven, allen foto-reproducties van M. Antony.

O.V.

DE KAFT :

Foto op de kaft van ons tijdschrift : Een der weinige foto's waarop Antony zelf op voorkomt : Constant PERMEKE, Maurice ANTONY en James ENSOR met in de achtergrond AUGUST, de trouwe huisknecht van Ensor. Genomen in het Huis Ensor in 1921.

Ik waag mij, bij uitzondering en wel voor deze gelegenheid, nu eens op het terrein van de muziekhistorie, dit om een gedenkwaardig maar jongeren weinig gekend voorval in herinnering te brengen. Aan het subliem vertolken van muziek, volgens mijn persoonlijke smaak dan toch de mooiste tak van de Schone Kunsten want de tolk bij uitstek van het gevoel, dankt Vina BOVY een schitterende carrière en zij zal een vaste ereplaats in de Belgische muziekgeschiedenis blijven innemen.

Geboren te Gent op 22 mei 1900, waar zij studies volgde, debuteerde deze bij ouderen nog alom geprezen en vereerde zangeres (sopraan) aldaar in 1918. Zij was verbonden aan de Muntchouwburg te Brussel, de opera van Parijs, de Metropolitan Opera te New York en de Opera van Rome. Vina BOVY zong op alle grote Europese en Amerikaanse podia, o.a. onder dirigent A. Toscanini. Van 1947 tot 1955 was zij directrice van de Gentse Opera.

De thans hoogbejaarde dame, één der grootste coloratuursopranen van haar tijd die haar land en volk veel eer aandeed, zowel in binnen- als buitenland, trad begin januari 1977, voor de televisiespogs om Joos Florquin en de vele kijkers in Vlaanderen te verhalen hoe haar bewogen carrière, een sprookje benaderend, verliep: zoals bij ieder van ons met veel ups en downs. De tekst hiervan, de blijvende neerslag van een boeiende uitzending, werd opgenomen in de reeks van "Ten huize van..." (deel 18, 1982, blz. 203-236), samengesteld door en op naam van de nu overleden Joos FLORQUIN;

In dat boek, meer bepaald van bladzijden 217 tot 219, haalt Vina BOVY de moedige zet aan, waarbij zij het als eerste aandurfde, op 14 of 15 augustus 1929, een Vlaams lied te zingen in het Kursaal te Oostende. Toevallig, in een lokale muziekwinkel, was een partituur voorhanden en te koop van een Vlaams zangstuk, met name die van het bekende "Ik ken een lied" (muziek van Willem de Mol, tekst van Gentil Antheunis die de schoonzoon was van de schrijver Hendrik Conscience).

Bewust laten wij nu, in de bewoordingen van Vina BOVY zelf, de "pointe" van deze beslist niet banale gebeurtenis volgen :

" (...) De avond is daar en ik zing mijn eerste nummer : groot succes. Op dat ogenblik zeg ik tot Rasse (=de dirigent, een man die fel tegen het Vlaams was) : maître, "Ik ken een lied". Dat was een tableau. De artistiek directeur ging lopen en Rasse wist niet wat doen, maar hij kon zo in het publiek niet anders dan toegeven. In der haast moesten de muzikanten heel het klassement van het partituren veranderen maar ik haalde het. En dan is juist het omgekeerde gebeurd van wat iedereen verwachtte. Het publiek is eerst wat onwennig maar als het lied uit is, is het een triomf; heel de zaal veert recht en er breekt een stormachtig applaus los. De muzikanten schreiden van ontroering. Het was iets als een revolutie. Om de een of andere reden stond mijn foto niet op de affiche en een Vlaming ging uit protest de artistiek directeur met een stok bedreigen : waarom zij niet ? 's Anderendaags stond er een foto in de "Gazette van Oostende" met de ondertitel : "Zij heeft het gedurfd". Ik geloof inderdaad dat niemand het toen gedurfd zou hebben, doch ik ben een Gentse en ik heb dat nooit verloochend. Toen is dat lied ook ineens populair geworden (...)'.

E. SMISSAERT

Zie nota van de redactie onderaan bladzijde 10.

WAT GEBEURDE ER MET DE TWEEDE OOSTENDESE VUURTOREN ?

Op de fotobladzijde in het nr. 4, april 1983, van "De Plate", gewijd aan de 4 vuurtorens van Oostende staat naast de foto van de 2de vuurtoren te lezen : "De Duitsers lieten hem in 1917 in de lucht vliegen. Lange tijd dacht men dat het de Engelsen waren, die de toren vanuit zee beschoten hadden".

In dit verband zou ik willen verwijzen naar het werk "1914-1918 : Oostende onder de Duitse Bezetting" van A. Elleboudt en G. Lefèvre, waar op blz. 239 de Engelse beschieting uit zee, op 7 november 1915, als volgt beschreven wordt :

....."Menigeen begon zich reeds wat lichter te gevoelen toen om half vijf Duitse tijd, het eerste schot knalde, en een obus in zee viel tegenover het Majestic Hôtel. Een tweede vloog wat verder en viel in zee tegenover het Osborne Hôtel. Een derde was beter gemikt en ontplofte met vreselijk gedruis tegen den dijk van de Halve Maan op de Vuurtorenwijk. Het vierde schot was een meesterstuk, want de obus vloog midden in den Vuurtoren, enige meters boven het arduinen voetstuk. De getroffen reus verhief zich eerst wel twee meters boven zijn basis en sloeg dan met een oorverdovend gekraak, naar beneden, langs den kant van het springsas. De grond sidderde en beefde onder den val van dien ontzaggelijken steenhoop. Een grote rook, gemengd met een dichte stofwolk dreef er boven zodat men gedurende verscheidene minuten niet zien kon wat er gebeurd was. Toen het wederom opgeklaard was, zag men dat de vuurtoren verdwenen was, en alleen nog het arduinen voetstuk met een deel metselwerk overbleef. Door den luchtdruk en de rondvliegende stukken en steenbrokken werden een zevental huizen beschadigd".

Na een beschrijving over de gevallen slachtoffers wordt het relaas over de beschieting voortgezet vanaf het vijfde tot en met het twaalfde of laatste schot. Op blz. 241 staat evenwel ook geschreven :

"Nopens het verdwijnen van den vermaarden vuurtoren was de stad verdeeld in twee kwampen : de enen zegden dat hij omvergeschoten was door de Engelsen, de anderen beweerden dat het de Duitsers zelf waren, die hem hadden doen springen enz."

Daarna volgen enkele argumenten om de eerste versie van het gebeuren te staven. Mijns inziens blijft het onwaarschijnlijk dat de Duitsers middenin een zware beschutting de vuurtoren zouden hebben opgeblazen. Er blijft ook het jaartallenverschil 1915-1917. Daarbij meen ik ook, dat de auteurs van "Oostende onder de Duitse Bezetting", juist door hun zeer nauwkeurige gegevens en details, doorheen gans het werk, als betrouwbaar mogen beschouwd worden.

Of hebben ze toch hier een steek laten vallen ?

Kent iemand, bijna 70 later, de juiste toedracht van het gebeuren ?

G. VANDAMME

N.V.D.R. : Het opblazen van de vuurtoren in Wereldoorlog-I gebeurde in 1915. Een uitgebreide bijdrage verscheen daarover in "De Plate", 3de jg., januari 1974, p. 3 bis, met de tekstovennamen van een Duits document.

NOTA IN VERBAND MET VINA BOVY (zie p. 9)

De bijdrage over Vina Bovy was juist door de heer E. Smisseert afgedrukt toen wij op 16 mei 1983 het overlijden van Vina Bovy vernamen. Te Oostende zong zij voor de laatste maal in het Kursaal op 23 augustus 1964. Zij zong er als soliste "Don Pasquale", "Il Bacio", "La Somnambula" en "Lentelust" en werd begeleid door de Filharmonie van Antwerpen.

O.V.

Opnieuw kunnen we de Ensor-bewonderaars onder onze leden enkele nieuwe boeken over de Meester voorstellen :

a) "James Ensor. Radierungen und Lithographien"

Het betreft een luxueuze verkoopscatalogus in het voorjaar 1983 uitgegeven door de Galleria Henze te Campione d'Italia (Lugano) in Zwitserland.

Het is catalogus N° 28 in de reeks verkoopscatalogi van die galerij.

Ze omvat 65 nummers (litho's en etsen), allen afgebeeld, veelal op ware grootte. Elk kunstwerk is voorzien van een wetenschappelijke omschrijving en dito kritische nota. Daarbij wordt de Taevernier-nummering gevolgd.

Te bestellen bij : Galleria Henze

Viale Marco da Campione 16

CH-6911 CAMPIONE D'ITALIA

b) Het zojuist even geciteerde naslagwerk van TAEVERNIER nopens de ENSOR-grafiek schijnt ook al uitgeteld... .. want zopas verscheen immers :

James N. ELESCH, James Ensor. The complete graphic work,

New York (Martin Gordon inc.), 1983 (Prijs : 195 \$).

Dit tweedelig naslagwerk (deel 1 prenten; deel 2 tekst) kondigt zich aan als "onmisbaar voor verzamelaars en kunstgeleerden". Het omvat - volgens de introductiefolder - :

- een wetenschappelijke bespreking van iedere prent (en per prent van iedere staat) - dit alles up-to-date naar de huidige stand van het onderzoek.
- een biografie
- een essay over de invloed van de letteren en van andere kunstschilders op het grafisch oeuvre van Ensor
- commentaar op de drukkers, de siganturen en de gebruikte papiersoorten
- een chronologie van het werk
- concordantietafels met vorige catalogi
- bibliografie
- indices

c) De jongste aanwinst op onze Ensor-boekenplank is echter "James Ensor", tentoonstellingscatalogus van de retrospectieve in het Kunsthuis Zürich (zomer-31juli, 1983). Het werd een kanjer van 40 Zwitserse Frakk, 372 blz. dik, wemelend van kwaliteitsvolle kleurenreproducties van de 438 tentoongestelde werken en documenten.

Het boek bevat volgende bijdragen :

Harald SZEEMANN

Im "Jardin d'amour"

Biographie

Frank P. EDEBAU

Ensor und Ostende

Blanche ROUSSEAU

Erinnerung an Ensor

Gert SCHIFF

Ensor als Exorzist

Marianne MATTA

Der flügellose Pegasus

Zu den Schriften und Briefen von James Ensor

Bildteil

Mit Auszügen aus Ensors Schriften und Briefen und mit Texten von zeitgenössischen Literaten

Gisèle OLLINGER-ZINQUE

Ensor der Gekreuzigte

Lydia M.A. SCHOONBAERT

Ensor als Zeichner

Wilhelm FRAENGER

Die Kathedrale

Günter METKEN

Prise d'une ville étrange

Ein archäologischer Tagtraum oder die Freiheitsstatue des Künstlers zwischen Orientalismus und Oper

Liefhebbers kunnen bestellen op volgend adres :
KUNSTHAUS ZURICH - HEIMPLATZ 1 - CH-8024 ZURICH
Prijs 40 Zw.Fr. (+ port & verpakking).

-----
d) in ... KUIFJE 16° Jaargang, nr. 36, 5 september 1961, verscheen de biografie van James ENSOR als stripverhaal.

Tekeningen door F. CHENEVAL

Scenario : YVES DUVAL.

Iets voor de ENSOR-verzamelaars !

N.H.

ZEEWIJDINGSPLECHTIGHEID TE OOSTENDE (1854)

Op zondag 2 juli had de jaarlijkse plechtigheid van de Zeewijding plaats. Daar Sint-Pietersdag, waarop de zeewijding gewoonlijk plaats grijpt op een donderdag viel, werd het feest naar de volgende zondag verschoven.

De inwoners van de stad beschouwen Sint-Pietersdag als hun grootste feestdag.

Op zondag rond 10 uur startte de processie vanuit de kerk voor de stadsrondgang. Vele bidmogelijkheden waren voorzien op verschillende tijdelijk opgerichte altaren langs de gevolgde rondgang.

De processie was zeer uitgebreid, voorstellende de geschiedenis van onze Verlosser, Sint-Jan, de maagd Maria, enz., het geheel werd gevolgd door de priester, welke onder een baldakijn het Allerheiligste droeg.

Gekomen aan de wallen, verliet de priester met enkele biddende personen, de processie en gaf, naar de zee toe gekeerd de zegen terwijl als saluut 21 kanonschoten weerklonken.

Op dit feest brengen de vissersvrouwen offeranden naar de kerk. Kort daarop varen alle vissersboten uit op Noordzeevervisserij waar ze 11 weken blijven.

(vertaald uit : 'The Illustrated London News' , N° 692, Vol. XXV, Saturday, July 15, 1854 pp. 38-40 door W. VERLONJE).

HIPPODROOM WELLINGTON 1883-1983 (II)

De bezoeken die de Sjah van Perzië in 1900, 1902 & 1905 aan de renbaan en de duivenschieting bracht, gaven de instelling nog meer luister. Fotograaf LEBON vereeuwigde de aanwezigheden van de Sjah, in gezelschap van Leopold II op de renbaan.

Het gehele renbaan bedrijf ging crescendo tot aan W.O.-I.

Onder impuls van Leopold II worden in 1906-1907 prachtige tribunes bijgebouwd. De Franse architect Alexandre MARCEL (1860-1928), ook auteur van de "Noorse Stallingen", tekende de plannen.

In juli en augustus werden nu meerdere koersen per week gehouden. Ze werden aangekondigd op prachtige kunstdrukaffiches die ontworpen waren door de beroemde schilder van renpaarden en rashonden Alexandre CLARYS (1857-1920).

OOK TE BREDENE

Na W.O.-I bouwde men te Bredene een tweede renbaan. Ze kende in de tussenoorlogse jaren een groot succes.

Na W.O.-II werden de terreinen van die renbaan tot bouwgrond verkaveld. Enkel de tramhalte "Bredene Hippodroom" en enkele vergeelde prentkaarten herinneren daar nu nog aan.

Er kwam ook een trainingspiste te Stene/Mariakerke (Wijk Boxegem). Alle omliggende straten kregen er namen die alluderen op de wereld der paarderen : Dilbeeklaan, Longchamplaan, Derbylaan, Sterrebeeklaan, Prins Roselaan, Waregemlaan, Sancirolaan, Stokkellaan, Zelliklaan, Spalaan, Epsomlaan, Bosvoordelaan, Sartlaan.

PRINS ROSE

... Prins Roselaan brengt ons meteen bij het legendarische renpaard uit de Dolle Jaren : Prince Rose. In 1931 winnaar van zowel de Grand Prix d'Ostende (16 augustus) als van de Grand International (30 augustus). Beide keren liep het storm op de Oostendse renbaan...

De Tweede Wereldoorlog betekende een tijdelijke stop voor de renbaan. Het "Nationaal werk van de akker" kreeg in het begin van de oorlog het oude poloplein binnen het terrein van de koersen in bruikleen en verhuurde het aan leden die er aardappelen en groenten teelden.

Léon SPILLIAERT maakte een mooie aquarel van de met groenten begroeide terreinen (Oostende, M.S.K.).

In 1943 ontzegde de Duitse bezetter alle toegang tot het koersplein. Ze maakten er één groot mijneveld van om het terrein onbruikbaar te maken voor dropping van parachutisten bij een eventuele invasie van de geallieerden. De ontmijningsdiensten haalden na de oorlog niet minder dan 5.354 mijnen uit de gronden van het koersplein...

(vervolgt)

N. HOSTYN

OOSTENDE - III

E. VITRINEKADER MET 14 HERDENKINGSPENNINGEN UITGEGEVEN N.A.V. GEBEURTENISSEN TE OOSTENDE :

1 & 2 : 2 zilveren herdenkingsplaketjes door FISCH & C°

vz : VILLE / D'OOSTENDE
FISCH & C°
stadswapen

kz : POSE DE LA / Ire PIERRE / DES NOUVELLES / INSTALLATIONS / MARITIMES/
D'OOSTENDE/ 19 JUNI 1898

Zie I. VAN ISEGHEM, Eléments de numismatique Ostendaise p. 116-119

3 & 4 : 2 medailles in verguld brons

vz : LEOPOLD II KONING DER BELGEN
beeldenaar van de vorst naar links
getekend onderaan : H. Ft

kz : LEGGING VAN DEN / EERSTEN STEEN DER / HAVENWERKEN/DOOR / Z.M.
KONING LEOPOLD II / stadswapen / HERINNERING / 19 JUNI 1898/
OOSTENDE

op de rand bovenaan : kroon rustend op voluten
gegeven als herdenking aan de maatschappijen die meewerkten aan
de optocht t.g.v. de eerstesteen legging

Zie : VAN ISEGHEM, op. cit. p. 120

5 & 6 : Zilveren herdenkingsmedailles

vz : EGLISE S.S. PIERRE ET PAUL D'OOSTENDE
afb. van de voorgevel van de kerk
get. onderaan : Paul FISCH

kz : INAUGUREE / PAR / S.M. LEOPOLD II / ROI DES BELGES/ LE 4 SEPTEMBRE
1905

7 & 8 : Herinneringsmedailles haveninstallaties Oostende 1905

vz : plattegrond der haveninstallaties te Oostende

kz : S.M. LE ROI / LEOPOLD II / INAUGURE LES NOUVELLES / INSTALLATIONS /
MARITIMES/ D'OOSTENDE / LE 4 SEPTEMBRE 1905

wapenschild

get. DISPERSYN ET STIENON ETS.

9. HERRINERNNGSPLAKET INHULDIGING MONUMENT LEOPOLD I (1901)

vz : Beeldenaar van Leopold I naar links
en de data 1831-1865

kz : wapenschild Oostende
A LEOPOLD Ier / LA VILLE D'OSTENDE / RECONNAISSANTE / 5 AOUT 1901
get. J. STIENON
verguld zilver

10 & 11 : idem als 9 maar in zilver

12 & 13 : Herinneringsmedailles inhuldiging Monument Leopold II (1931)

vz : LEOPOLD II's beeldenaar naar links
get. C. DEVREESE

kz : ONTHULLING / VAN HET STANDBEELD / LEOPOLD II / OOSTENDE 19.7.1931/
INAUGURATION DU MONUMENT / LEOPOLD I
zilver

14. HERINNERINGSMEDAILLE INHULDIGING KON. THEATER OOSTENDE 1905

vz : THEATRE ROYAL D'OSTENDE
DIRECTION
G. MARQUET
INAUGUREE LE 15 JUILLET 1905

afb. Theater gevelhoek Vlaanderenstraat - Van Iseghemlaan
goud

N. HOSTYN

DE WITTEN OVER STROOI EN VLOOIE

In het "Contactblad van de Vrije visserijschool Paster Pype" stond een artikel over stro. En als gevolg hieraan schreef Fernand Monteny, beter gekend als de Witten van de Koaie volgende reaktie.

" Dat (artikel) brengt mij in herinnering de eerste jaren na de oorlog 1914-18,
" de strozak die zagezegd alleenlijk gebruikt werd door de vissers op hun sche-
" pen.
" Maar ook in ons visserkwartier waren strozakken onze beste matrassen, zowel
" voor ons als jongens en voor opgroeienden. Wij gingen ze gaan vullen in de
" Bonenstraat bij Liza van de blekslager. Het ledigen van onze oude strozakken
" geschiedde in de havengeul wanneer het hoog water was, in de "Bas". Al de
" vlooiën die onze strozakken bevolkten, waren onder onze ogen aan 't verzuipen.
" Ik weet niet wel of een vlo kan zwemmen, maar ze kan wel springen en nog grote
" afstanden, wel tot zeven meters ver. Deze atleten en artiesten had men dan in
" overvloed, want op de Oostendse oktoberfoor, stond er zelfs een vlooiëntheater.
" Ik was met de baas van het theater "Palais des Puces" goed bevriend. Die baas
" was vroeger een leeuwentemmer en is door ouderdom moeten overschakelen naar
" vlooiëntemmer.
" Jaren nadien ontmoette ik hem in een herberg en het ging natuurlijk over zijn
" vroeger theater en dat hij het had moeten stopzetten bij gebrek aan artiesten.
" Wat een verschil met de jaren ! Een Oostendse "parisien" die aan dezelfde ta-
" fel zat, luisterde met aandacht ons gesprek af en viel ons in de rede : "Waarom
" niet naar Parijs gegaan om artiesten, er zijn er daar genoeg, men moet zelfs
" geen Frans geld bijhebben, men krijgt ze gratis."
" Of mijn beste vriend de vlooiëntemmer er geweest is, weet ik niet, want ik
" heb hem spijtig genoeg niet meer gezien.

Met dank voor tekstovername aan : DE WITTEN VAN DE KOAIE

Op dinsdag 28 AUGUSTUS werd de spoorlijn Oostende-Brugge plechtig ingereden. Dat was van grote betekenis voor onze stad, die nu echt de spil werd tussen Groot-Britannië en West-Europa; dit dank zij de spoorverbinding Oostende-Brugge-Gent-Brussel.

Ons archief bezit een copie van het feestprogramma n.a.v. het inrijden van de spoorlijn. Leest u even mee ?

Gilbert VERMEERSCH

C H E M I N   D E   F E R

INAUGURATION
de la section de
B R U G E S   A   O S T E N D E

PROGRAMME DES FETES.

Les Bourgmestre et Echevins de la ville d'Ostende;

En exécution de la résolution du conseil communal du 14 Août 1838, portant qu'il sera donné des Fêtes à l'occasion de l'inauguration du chemin de fer de Bruxelles sur Ostende, ont arrêté les dispositions suivantes :

LUNDI 27 AOUT 1838.

Les fêtes du lendemain seront annoncées par des salves d'artillerie, le carillon et le son des cloches.

MARDI 28 AOUT.

A 6 heures du matin une salve d'artillerie sera tirée, le carillon et le son des cloches annonceront la solennité du jour.

A midi et demi, les personnes invitées à faire partie du convoi d'honneur qui doit se transporter à la station de Bruges, se réuniront à l'Hôtel de ville pour se rendre de là en cortège à la station d'Ostende.

A une heure et demie de relevée, une locomotive remorquant des voitures décorées, partira de la station d'Ostende pour Bruges, au devant des autorités supérieures venant de Bruxelles pour assister à la cérémonie.

A deux heures et demie les autorités civiles et militaires avec les diverses confréries, se formeront en cortège sur la place d'armes, et se rendront à la station par la rue de la Bride, Marché aux Herbes, en suivant la rue du Quai, rue St.-Joseph, rue St.-George et la rue du Poldre.

Une tente décorée sera placée pour la réception à la station.

L'artillerie de la place, le son des cloches et le carillon, annonceront l'arrivée du convoi à la station.

Après la cérémonie de l'inauguration le cortège se formera dans l'ordre suivant :
Les troupes de ligne formeront la haie, au milieu de laquelle marchera le cortège.

Un détachement de Cavalerie.

La Musique militaire.

La Société du Jeu de Boule.

La Société royale des Arquebusiers.

La Société royale de la hétéorique.
La Société royale de St.-Sébastien.
La Musique de la Garde-civique.
Les Autorités civiles et militaires.
Un détachement de la Garde-Civique.
Un détachement de Cavalerie.

Le Cortège ainsi formé rentrera en ville par la rue du Poldre, rue St.-Thomas et rue de la Chapelle.

A six heures du soir un banquet sera donné par la ville au local de l'Hôtel de Commerce.

A neuf heures du soir un bal aura lieu à l'Hôtel de Ville. Les édifices publics seront illuminés.

MERCREDI 29 AOUT.

Le Carillon et le son des cloches annonceront la reprise des fêtes.

A une heure de relevée, course de canots en rade. A quatre heures, les sociétés de Musique invitées, exécuteront des pièces d'Harmonie sur la Place d'armes.

A neuf heures du soir un feu d'artifice sera tiré sur la rive méridionale du second bassin de Commerce.

JEUDI 30 AOUT

A trois heures de relevée, une Chasse aux Canards aura lieu dans les eaux du second bassin de Commerce.

Jeu de Mat de Cocagne à la même heure.

VENDREDI 31 AOUT

A trois heures de relevée, grand Tir au Blason, dans l'ouvrage à couronne, par la société royale de l'Arquebuse.

DIMANCHE 2 SEPTEMBRE.

A trois heures de relevée, grand Tir à l'arc, par la société royale de St.-Sébastien.

DIMANCHE 9 SEPTEMBRE.

A deux heures de relevée, grand Concours par la Société du Jeu de Boule.

DISPOSITIONS GENERALES.

Pendant les fêtes, la cloche de police ne sera pas sonnée, et les Bals publics sont autorisés.

Les habitants seront invités à décorer et illuminer la façade de leur maison.

Il est défendu de tirer des coups de fusil, de pistolets ou autres armes à feu, ainsi que des pétards ou pièces d'artifices.

Messieurs les Commissaires de police sont tenus de veiller à l'exécution du présent arrêté.

Oostende, le 18 Août 1839.

LE BOURGMESTRE,
H. SERRUYS.

Par Ordonnance :

Le secrétaire,

TH. JANSSENS.

MINISTERE DES TRAVAUX PUBLICS

CHEMIN DE FER

Programme de l'Ouverture de la section de Bruges à Ostende.

Le 28 Août 1838, à dix heures du matin, aura lieu l'ouverture solennelle de la section du Chemin de fer de Bruges à Ostende.

Des convois composés de voitures décorées partiront de Bruxelles et d'Ostende, pour se rendre à la station de Bruges, savoir :

De Bruxelles, à dix heures moins un quart;
D'Ostende, à une heure et demie.

Des voitures seront réservées, dans les convois ordinaires, aux personnes invitées des villes d'Anvers, Liège, Tirlemont, Louvain, Termonde, Gand et Bruges, qui prendront place dans les voitures du Cortège à son passage à Malines, Termonde, Gand et Bruges.

Le Cortège Général, auquel se joindront les autorités de la ville de Bruges, partira de cette ville à 3 heures, pour arriver à la station d'Ostende vers 4 heures.

Des salves d'artillerie annonceront les arrivées et les départs des convois.

L'artillerie et le son des cloches annonceront l'arrivée à Ostende du cortège général.

Un tente sera disposée à la station d'Ostende pour la réception de LL.MM. le Roi et la Reine.

Les Programmes des fêtes locales à Ostende seront réglés de concert avec le département des travaux publics, en tant qu'elles se rattachent à l'inauguration du chemin de fer.

Bruxelles, le 18 Août 1838.

Le ministre des Travaux publics,

NOTHOMB

IN DIT NUMMER :

- blz. 1 : A. VAN ISEGHEM : Maurice ANTONY;
          : O. VILAIN : Herinnering aan ANTONY
blz. 9 : E. SMISSAERT : Vina Bovy zong als eerste in het Kursaal van Oostende
          een Vlaams lied (anno 1929);
blz. 10 : G. VAN DAMME : Wat gebeurde er met de tweede Oostendse vuurtoren?;
blz. 11 : N. HOSTYN : Ensoriana;
blz. 12 : W. VERLONJE : Zeewijdingsbeveiliging te Oostende (1854);
blz. 13 : N. HOSTYN : Hippodroom Wellington (II);
blz. 14 : N. HOSTYN : Penningen en medailles III
blz. 15 : DE WITTEN over strooi en vlooiën;
blz. 16 : G. Vermeersch : Inhoudiging spoorweg Oostende-Brugge anno 1838.

TEKSTOVERNAME UIT "DE PLATE" STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE.

De laatste
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL

N. V.

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen